

تقویم تاریخ دفاع مقدس
(نبرد خاموش)

www.ketab.ir

٣٠٣٩٥ - ١٤٨٠

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: تقویم تاریخ دفاع مقدس، جلد سوم و هفتم، حوادث شهریور ۱۳۶۲
(نبرد بدر - موش)

تألیف: سعید پورداغ

نویت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۵ شمارهگان: ۱۰۰۰

قیمت جلد شومیز: ۴۴۰۰۰ تومان قیمت جلد گالینگور: ۴۷۰۰۰ تومان

حروف چینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۱- ۸۳۱-۴۱۹-۹۷۸-۹۷۸

ISBN: 978-964-419-831-1

شابک دوره: ۰-۰۹۴-۴۱۹-۹۷۸-۹۷۸

ISBN: 978-964-419-094-0

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، رویه‌روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۱	 پیشگفتار
۲۵	 حوادث در رویدادهای یکم شهریور ۱۳۶۲
۵۵	 حوادث و رویدادهای دوم شهریور ۱۳۶۲
۷۷	 حوادث و رویدادهای سوم شهریور ۱۳۶۲
۹۹	 حوادث و رویدادهای چهارم شهریور ۱۳۶۲
۱۲۹	 حوادث و رویدادهای پنجم شهریور ۱۳۶۲
۱۵۵	 حوادث و رویدادهای ششم شهریور ۱۳۶۲
۱۸۳	 حوادث و رویدادهای هفتم شهریور ۱۳۶۲
۲۰۱	 حوادث و رویدادهای هشتم شهریور ۱۳۶۲
۲۴۷	 حوادث و رویدادهای نهم شهریور ۱۳۶۲
۲۶۷	 حوادث و رویدادهای دهم شهریور ۱۳۶۲
۳۰۹	 حوادث و رویدادهای یازدهم شهریور ۱۳۶۲
۳۲۹	 حوادث و رویدادهای دوازدهم شهریور ۱۳۶۲
۳۵۳	 حوادث و رویدادهای سیزدهم شهریور ۱۳۶۲
۳۶۵	 حوادث و رویدادهای چهاردهم شهریور ۱۳۶۲
۳۸۵	 حوادث و رویدادهای پانزدهم شهریور ۱۳۶۲

۴۰۵.....	حوادث و رویدادهای شانزدهم شهریور ۱۳۶۲
۴۳۳.....	حوادث و رویدادهای هفدهم شهریور ۱۳۶۲
۴۷۳.....	حوادث و رویدادهای هجدهم شهریور ۱۳۶۲
۵۰۱.....	حوادث و رویدادهای نوزدهم شهریور ۱۳۶۲
۵۲۱.....	حوادث و رویدادهای بیستم شهریور ۱۳۶۲
۵۴۵.....	حوادث و رویدادهای بیست و یکم شهریور ۱۳۶۲
۵۷۳.....	حوادث و رویدادهای بیست و دوم شهریور ۱۳۶۲
۶۰۹.....	حوادث و رویدادهای بیست و سوم شهریور ۱۳۶۲
۶۵۷.....	حوادث و رویدادهای بیست و چهارم شهریور ۱۳۶۲
۶۸۹.....	حوادث و رویدادهای بیست و پنجم شهریور ۱۳۶۲
۷۱۹.....	حوادث و رویدادهای بیست و ششم شهریور ۱۳۶۲
۷۵۳.....	حوادث و رویدادهای بیست و هفتم شهریور ۱۳۶۲
۷۹۱.....	حوادث و رویدادهای بیست و هشتم شهریور ۱۳۶۲
۸۱۹.....	حوادث و رویدادهای بیست و نهم شهریور ۱۳۶۲
۸۵۳.....	حوادث و رویدادهای سیام شهریور ۱۳۶۲
۹۰۱.....	حوادث و رویدادهای سی و یکم شهریور ۱۳۶۲
۹۸۱.....	نمایه

مقدمه

حمله دشمن بعثی - صهیونیستی به ایران به فاصله‌ی چند سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی گذشته از خود، ددمنشانه‌ی صدام، ناشی از زمینه‌سازی‌های سیاسی و نظامی مستکبران و ارتجاع منطقه بود. پیروزی انقلاب اسلامی که منافع جهانخواران را در ایران از بین برده و در منطقه‌ی خلیج فارس، به‌خار ره جدی انداخته بود، باعث شکل‌گیری اتحادی شوم علیه ایران شد که با هدایت‌های اسکا، ر پنهان قدرت‌های بین‌المللی و به‌ویژه آمریکا همراه بود. آنان در محاسبات ناصواب خود در پی سرکشت انقلاب اسلامی و مقاومت مردم ایران برآمده بودند ولی با مقاومت بی‌نظیر ملت ایران - تمام در مرزهای ایران اسلامی زمین‌گیر شدند و به خاک پاک میهن اسلامی راه نیافتند.

جبهه‌های جنگ پس از گذشت سه سال از آغاز جنگ، تحمیلی شاهد فعالیت‌ها و درگیری‌های سخت و سنگین رزمندگان اسلام با متجاوزان بود. ملیات‌های والفجر ۱ و ۲ و ۳ به رغم توفیق اندک نشان داد که اشغالگران بعثی در هر نقطه‌ی از سرزمین‌های اشغال‌شده‌ی ایران مصون از حملات قوای ایرانی نیستند. در استمرار این داورها حامیان بین‌المللی صدام کوشیدند با تجهیز رژیم بعثی به هواپیماهای سوپراتاندر و موشک‌های اگزوست منافع نفتی جمهوری اسلامی ایران را مورد هدف قرار دهند که ایران اسلامی مقتدرانه در مقابل این تبلیغات رسانه‌ای غرب اعلام کرد در صورت چنین اقدامی، جریان نفت از خلیج فارس به طرف غرب با مشکل جدی و اساسی روبه‌رو خواهد شد.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی در راستای روایت و بازگویی مستند و مفصل این حماسه‌آفرینی‌ها اقدام به انتشار این کتاب کرده است.

در پایان ضمن تقدیر از تدوینگر محترم این اثر، از همکاران مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز قدردانی می‌شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

www.ketab.ir

پیشگفتار

منطقه کردستان از دیرباز و در مقاطع مختلف تاریخی شاهد تحولات و درگیری و چالش‌های زیادی بوده است و در زمان وجود بحران در کشور همواره در آن منطقه نیز بحران‌های جدی‌ای به وجود آمده که مشکلات و معضلاتی را به دنبال داشته است: از جمله این حوادث می‌توان به دوران کردستان در زمان جنگ دوم جهانی اشاره کرد. در سال ۱۳۲۲ زمانی که کشور ما ایران در اشغال یمنانگان بود، حزب منحله‌ی دموکرات با پشتیبانی روس‌ها تشکیل شد و در سال ۱۳۲۴ در حالی که نیروهای بیگانه هنوز در خاک ایران بودند، جمهوری کردستان در شهر مهاباد به ریاست قاضی، مامان تشکیل گردید و پس از خروج بیگانگان از ایران و قلع و قمع این حزب توسط حکرت مرکزی، رهبران این حزب به عراق متواری شدند.

به جز حزب مذکور، گروهک کومه که ماهیتی کمونیستی داشت، در سال ۱۳۴۸ فعالیت مخفی خود را در منطقه آغاز کرد و عملاً به جرگه‌ی فعالیت احزاب الف دیگر پیوست. هم‌زمان با پیروزی انقلاب اسلامی، عبدالرحمن قاسملو یکی از رهبران حزب منحله‌ی دموکرات به ایران بازگشت و در سال ۱۳۵۷ موجودیت این حزب را مجدداً اعلام کرد و پس از مدتی مسلحانه علیه نظام جمهوری اسلامی وارد عمل شد و در کنار آن گروهک کومه به رهبری شیخ عزالدین حسینی نیز به فعالیت پرداخت و شبکه‌ی گسترده‌ای در منطقه‌ی شمال غرب به وجود آوردند. گروهک‌های دیگری مثل چریک‌های فدایی خلق و یا سپاه رزگاری نیز تشکیل شدند و به جمع آنان پیوسته و با وضعیتی که بر اثر انقلاب در کشور پدیدار شده بود به فعالیت‌های خصمانه‌ی خود ادامه دادند.

در اسفند سال ۱۳۵۷ پادگان و هنگ ژاندارمری مهاباد به دست این عوامل خلع سلاح شدند و پاسگاه‌های ژاندارمری نیز یکی پس از دیگری در کردستان و شمال غرب خلع سلاح گردیدند و تقریباً کلیه شبکه‌های دولتی و ارگان‌های نظامی تحت نفوذ انبوه این گروهک‌ها قرار گرفت و اسلحه و مهمات زیادی به دست ضدانقلاب افتاد، لذا جاده‌ها اغلب ناامن گردید و حاکمیت جمهوری اسلامی در منطقه کم‌رنگ شد و عراق نیز به گسترش این وضعیت دامن زد و شروع به پشتیبانی از این گروهک‌ها نمود.

ارتش جمهوری اسلامی ایران و در رأس آنها نیروی زمینی و هوانیروز با وجود صدمات و لطماتی که در طول انقلاب دیده بود، بلافاصله پس از پیروزی انقلاب به فرمان حضرت امام (ره) بسیک گفتند و با تمام امکانات موجود به دفع این غائله پرداختند و یگان‌هایی را از مناطق مختلف برای تاه امنیت و آرامش در منطقه و حفظ وحدت و یکپارچگی کشور و حاکمیت جمهوری اسلامی به منطقه‌ی شمال غرب گسیل داشتند. ضدانقلاب هم بیکار ننشسته بود و با کمین در مسیر جاده‌ها به نیروی‌های اعزامی تلفات و ضایعات زیادی وارد می‌کرد. برای ایجاد امنیت در محورها، تدامات اینارگرانه‌ی زیادی صورت می‌پذیرفت و به تدریج یگان‌ها به صورت پایگاه‌ها مناطق سرکوب و ارتفاعات مهم مستقر گردیدند و به تدریج فشار خود را به ضدانقلاب افزایش دادند و با کمک نیروهای مردمی و بسیجی و سپاه پاسداران و ژاندارمری حلقه‌ی محاصره ضدانقلاب را تنگ‌تر نمودند و به پاک‌سازی مناطق پرداختند. با شروع جنگ تحمیلی نیز این درگ‌ها نبرد داخلی ادامه یافت و با وجود ایجاد امنیت نسبی در شهرها و جاده‌ها، همه روزه ضدانقلاب با کمین در محورها و یا حمله به پایگاه‌ها به نیروهای مستقر ضایعات زیادی وارد می‌کرد. پس از آن تا ساعتی سکوت و خاموشی منطقه را فرامی‌گرفت و حدود نه سال ونیم این نبرد ادامه یافت. نیروهای مستقر در آن مناطق در شرایط بسیار سخت و دشوار به سر می‌بردند، به خصوص در فصل زمستان و یخبندان شمال غرب لازم است به نکاتی چند درباره‌ی زندگی در پایگاه اشاره کنیم:

- زندگی در پایگاه‌ها بسیار سخت و طاقت‌فرسا بود به خصوص در فصل زمستان؛

- عمق برف در بعضی از ارتفاعات تا سه متر می‌رسید؛

- سرمای زمستان تا عمق جان سرباز مدافع نفوذ می کرد؛
 - امکان پشتیبانی و کمک به پایگاه‌ها در شرایط سخت زمستانی نبود؛
 - در بعضی از پایگاه‌ها برای پشتیبانی تدارکاتی از دواب استفاده می شد؛
 - ذخیره سازی اقلام تدارکاتی و مهمات از مسائل عمده‌ی ماندن و ماندگاری در پایگاه‌ها بود.

- پایگاه‌ها از پشتیبانی آتش توپخانه محروم بودند و از نظر آتش باید خودکفا می شدند.
 - شب‌ها همه‌جا سکوت بود، اما زوزه‌ی گرگ‌ها و گهگاه تیراندازی و خمپاره‌های ضدانقلاب سکوت را درهم می شکست.
 - اطراف اغلب پایگاه‌ها مین گذاری شده بود تا ضدانقلاب قادر به نفوذ نباشد.
 - موانع طبیعی مثل رودخانه‌ها و ارتفاعات صعب‌العبور برای رزمندگان حاضر در پایگاه‌ها مشکل ساز بود.

- تدارک آب و تهیه غذا از مشکلات عمده‌ی یگان‌ها در پایگاه‌ها به شمار می آمد.
 - در زمستان و شرایط سخت از مال اسلحه و مهمات و آذوقه از طریق هوا به وسیله‌ی بالگرد انجام می شد و نقش هوانیروز در پشتیبانی از پایگاه‌ها حیاتی بود؛ زیرا می توانست ضربات خردکننده‌ای نیز به ضدانقلاب بزند.
 - جابه‌جایی نیروها بسیار پرخطر بود؛ زیرا اغلب در کمین ضدانقلاب سنگ‌دل و بی‌رحم، که حتی از بریدن سرها هم ابا نداشتند، قرار می گرفتند.
 - در هنگام آب شدن برف‌ها سقوط بهمن نیز تلفات می کرد. با آب شدن برف‌ها حرکات خودرویی نیز دشوار می شد.

- در هنگام درگیری پایگاه‌ها با ضدانقلاب کمک به آسیب دیدگان و تسخیر آنها بسیار مشکل و در اغلب مواقع غیرممکن بود و نیروی کمکی اعزامی نیز اغلب به کمین ضدانقلاب برخورد می نمود که ضمن تلفات، مشکلات را دوچندان می کرد و در مجموع کاری پرخطر و دشوار بود.

در این زمان بس طولانی ده‌ها نفر از بهترین جوانان کشورمان که قصدی جز ایجاد امنیت و آرامش نداشتند، به وسیله‌ی این گروهک‌های از خدا بی‌خبر به شهادت رسیده و

یا جانباز شدند. موضوع مهم دیگر اینکه با زمین گیر شدن بخش اعظمی از نیروها در این مناطق بحرانی زده، عملاً توازن قوا در شروع جنگ تحمیلی به نفع عراق تغییر یافت؛ اما در نهایت همین پایگاه‌ها که همانند ستون محکم و دژی استوار در فلات گسترده شمال غرب مستقر بودند، پایه‌های حاکمیت ملی را استوار نگه داشتند و در زمان حدود ۹/۵ سال که نبردی خاموش در سرتاسر منطقه‌ی کردستان و آذربایجان غربی ادامه داشت، در نهایت این رزمندگان اسلام بودند که پیروز میدان گشته و پرچم جمهوری اسلامی را بر بلندای قلل و کوه‌های صعب‌العبور منطقه به اهتزاز درآوردند؛ و البته در این راه شهدای زیادی نیز تقدیم این مرز و برم کردند.

در سال ۱۳۶۱ و در زمانی که سه سال از جنگ تحمیلی می‌گذشت به دلیل پشتیبانی‌هایی که از خارج مرز، به‌وسیله‌ی عراق و حامیانش و استکبار جهانی از این گروهک‌ها می‌شد، این درگیری‌ها و نبردهای بی‌رحانه همچنان ادامه داشت و در اغلب مواقع تلفات و ضایعات آن از تلفات و ضایعات جنگ ۱۰ میلی فراتر می‌رفت و ضدانقلاب از مسیرهای مختلف کوهستانی از فراسوی مرز حسایت، تقویت می‌شد.

از جمله مناطقی که در ادامه‌ی پشتیبانی و تقویت ضدانقلاب در منطقه مؤثر بود پیشرفتگی دره‌ی شیلر است و از محورهای متعددی به شرح زیر عراق و حامیانش قادر بودند به ضدانقلاب در کردستان کمک کنند و چنانچه این محورهای تدارکاتی قطع می‌شد این امید وجود داشت که پاک‌سازی منطقه از لوث وجود ضدانقلاب، سهولت بیشتری انجام پذیرد.

محورها و معابر

- پنجوین - باشماق - مریوان

- گرمک - خان شیخان - مریوان

- کوخلان - ساوجی - مریوان

- پنجوین - توتمان - سردوش - کانی سانان - مریوان

- پنجوین - بایره - کانی سانان - مریوان

- کانی هرم - هنگ ژال - بانه

- اورکوه - شیخ شاخان - لری - بانه

